

PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP KH&CN TẠI BÀ RỊA - VŨNG TÀU

TS NGUYỄN VĂN ANH

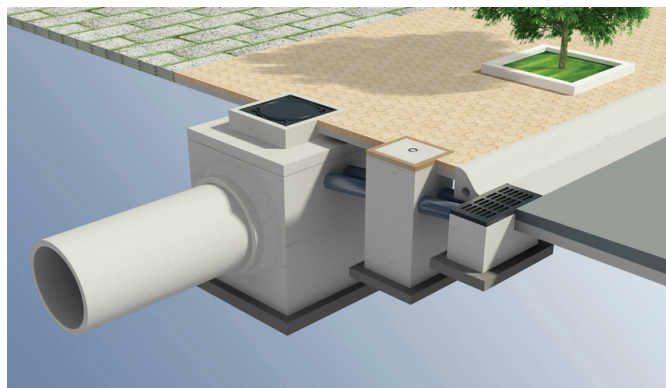
Sở KH&CN Bà Rịa - Vũng Tàu

Sau khi Nghị định 80¹ và Thông tư 06² ra đời, Sở KH&CN Bà Rịa - Vũng Tàu là đơn vị đầu tiên trong cả nước cấp giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN cho doanh nghiệp tại địa phương. Tuy nhiên, kể từ đó đến nay, số lượng doanh nghiệp KH&CN của tỉnh còn hết sức khiêm tốn. Bài viết giới thiệu về thực trạng phát triển doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn tỉnh, phân tích các khó khăn, vướng mắc (cũng là những vấn đề mà nhiều địa phương khác đang gặp phải), từ đó đề xuất hướng giải quyết.

Thực trạng phát triển doanh nghiệp KH&CN tại Bà Rịa - Vũng Tàu

Cho đến thời điểm hiện nay, Bà Rịa - Vũng Tàu mới có 2 doanh nghiệp KH&CN, đó là Công ty TNHH MTV thoát nước và phát triển đô thị Bà Rịa - Vũng Tàu (BUSADCO, 2009) và Công ty cổ phần công nghệ Việt - Séc (2012). BUSADCO là doanh nghiệp KH&CN đầu tiên của tỉnh và cũng là một trong những doanh nghiệp KH&CN đầu tiên của Việt Nam được cấp Giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN theo Nghị định 80 và Thông tư 06. Sản phẩm KH&CN của BUSADCO là những sản phẩm liên quan đến thiết kế, chế tạo mới vật liệu bê tông đúc sẵn, giải pháp trong thiết kế xử lý chất thải đô thị. Các sản phẩm của BUSADCO được Cục Sở hữu trí tuệ cấp bằng độc quyền sáng chế và giải pháp hữu ích, được Bộ Xây dựng cấp 5 giấy chứng nhận công nghệ phù hợp, là doanh nghiệp đạt kỷ lục Việt Nam về số giải thưởng trong nước và quốc tế về sáng tạo KH&CN,

trong đó có Giải thưởng chất lượng quốc tế châu Á - Thái Bình Dương. Những năm qua, do ảnh hưởng của suy thoái kinh tế toàn cầu, nhiều doanh nghiệp trong nước bị phá sản, hoặc tác động tiêu cực đến sản lượng và doanh thu. Trong khi đó, BUSADCO vẫn liên tục phát triển, doanh thu năm sau đều tăng cao so với năm trước. Sản phẩm của BUSADCO hiện có mặt tại 45/63 tỉnh, thành phố trong cả nước, BUSADCO đã có 6 nhà máy sản xuất các sản phẩm KH&CN đặt ở các tỉnh/thành phố trong nước, đồng thời xuất khẩu sản phẩm đi Malaixia, Lào.

Hố ga thu nước mưa và ngăn mùi kiểu mới
(sản phẩm của BUSADCO)

¹Nghị định số 80/2007/NĐ-CP ngày 19.5.2007 của Chính phủ về doanh nghiệp KH&CN.

²Thông tư liên tịch số 06/2008/TTLT-BKHCN-BTC-BNV ngày 18.6.2008 của liên Bộ KH&CN, Tài chính, Nội vụ hướng dẫn thực hiện Nghị định số 80/2007/NĐ-CP.

Công ty cổ phần Việt - Séc được công nhận là doanh nghiệp KH&CN trên cơ sở đi sâu nghiên cứu thiết kế, chế tạo tàu thuyền từ vật liệu mới PPC (Polypropylene Polystone Copolymer) phù hợp với điều kiện Việt Nam. Sản phẩm của Công ty đã được trao Huy chương vàng tại Hội chợ công nghệ và thiết bị quốc tế Việt Nam 2012. Hiện nay sản phẩm của Công ty đang được sử dụng trong lực lượng hải quân và cảnh sát biển Việt Nam.

Nghiên cứu khoa học tại Baseafood

Ngoài 2 doanh nghiệp KH&CN nêu trên, tại Bà Rịa - Vũng Tàu còn có rất nhiều doanh nghiệp đủ tiêu chuẩn doanh nghiệp KH&CN như: Công ty TNHH VITHY, Công ty cổ phần Baseafood, Công ty xử lý rác thải nguy hại Sao Việt... Đây là những công ty có công nghệ là kết quả tự đầu tư nghiên cứu hoặc là kết quả của quá trình hợp tác nghiên cứu với các viện nghiên cứu, trường đại học trong lĩnh vực xử lý chất thải, nhưng chưa đăng ký cấp giấy chứng nhận là doanh nghiệp KH&CN. Tỉnh cũng có hàng chục tổ chức KH&CN công lập, theo quy định phải thực hiện chuyển đổi sang cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm hoặc chuyển đổi thành doanh nghiệp KH&CN, nhưng đến nay vẫn chưa hoàn thiện các thủ tục chuyển đổi. Một số cá nhân đoạt giải trong các Hội thi sáng tạo kỹ thuật của tỉnh, toàn quốc đã thành lập các công ty để kinh doanh sản phẩm sáng tạo của mình, ví dụ giải pháp “Máy tách hạt đa năng” của nhóm tác giả Nguyễn Đình Tường - Nguyễn Thành Tâm; giải pháp “Xe lu ruộng muối” của tác giả Nguyễn Văn Gia... nhưng chưa đăng ký chứng nhận là doanh nghiệp KH&CN. Nguyên nhân là do:

Một là, những chính sách ưu đãi của Nhà nước

đối với doanh nghiệp KH&CN chưa được tuyên truyền rộng rãi nên nhiều doanh nghiệp, tổ chức và cá nhân liên quan chưa nhận thức được những lợi ích này.

Hai là, Chương trình KH&CN hỗ trợ doanh nghiệp của tỉnh mới chỉ nhắm tới mục tiêu đổi mới công nghệ nhằm cải tiến quy trình sản xuất, nâng cao năng suất chất lượng mà chưa có những chính sách hỗ trợ trực tiếp để hình thành các doanh nghiệp KH&CN.

Ba là, tỉnh chưa xây dựng cơ chế, chính sách thực hiện chuyển giao quyền sở hữu, quyền sử dụng kết quả R&D do Nhà nước đầu tư kinh phí cho các tổ chức và cá nhân có nhu cầu đổi mới để hình thành các doanh nghiệp KH&CN.

Bốn là, tỉnh chưa có cơ chế, chính sách hỗ trợ các cá nhân đoạt giải cao trong các Hội thi sáng tạo kỹ thuật của tỉnh, toàn quốc phát triển sản phẩm của mình, thành lập các doanh nghiệp KH&CN.

Năm là, tỉnh chưa có cơ chế, chính sách hỗ trợ các tổ chức KH&CN công lập chuyển đổi hoạt động theo cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm, hoặc chuyển đổi thành doanh nghiệp KH&CN.

Sáu là, trong nhiều ngành/lĩnh vực, đi đôi với công nghệ mới, sản phẩm mới đòi hỏi phải có các tiêu chuẩn, quy chuẩn mới phù hợp và phải được sự thẩm định, cho phép của các cơ quan quản lý có thẩm quyền. Khi một công nghệ mới có tính chất liên ngành ra đời, nếu không có sự phối hợp, hợp tác của các ngành liên quan thì mọi kết quả đầu tư cho hoạt động KH&CN sẽ trở nên vô nghĩa, vì công nghệ/sản phẩm mới đó “không có đất” để tồn tại. Tuy nhiên, hiện nay, tỉnh chưa thành lập tổ chức có tính liên ngành để hỗ trợ các doanh nghiệp KH&CN mới đi vào hoạt động. Bên cạnh đó, tỉnh cũng chưa nhận được sự hỗ trợ tích cực của các đơn vị chức năng từ Bộ KH&CN khi gặp những tình huống khó khăn trong việc giải quyết các thủ tục pháp lý liên quan đến sử dụng công nghệ/sản phẩm mới do các doanh nghiệp sản xuất, lưu hành trong nước.

Bảy là, hiện nay, các văn bản liên quan đến việc thành lập, hỗ trợ thành lập và phát triển doanh nghiệp KH&CN chưa đầy đủ. Cụ thể là những quy định liên quan đến thủ tục, nội dung, kinh phí để các cơ quan nhà nước xét công nhận đó là các kết quả KH&CN. Mặt khác thủ tục hưởng ưu đãi của doanh nghiệp KH&CN theo Nghị định 80 và Thông tư 06

hướng dẫn còn rườm rà, phức tạp. Để áp dụng, cần thiết phải được rà soát, nghiên cứu ban hành những quy định phù hợp để triển khai thực hiện.

Ngoài các nguyên nhân chủ quan trên, còn một số nguyên nhân khách quan khác như: thiếu các dịch vụ hỗ trợ để hình thành doanh nghiệp KH&CN. Để giúp các doanh nghiệp đổi mới công nghệ, không thể thiếu các dịch vụ môi giới, tư vấn, đánh giá, định giá, xúc tiến chuyển giao công nghệ. Các tổ chức thực hiện các loại hình dịch vụ này chính là những cầu nối giữa bên cung và bên cầu công nghệ để thúc đẩy hình thành và phát triển doanh nghiệp KH&CN. Theo quy định của Nghị định 69/2008/NĐ-CP ngày 30.5.2008 của Chính phủ về chính sách khuyến khích xã hội hóa đối với các hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, dạy nghề, y tế, văn hoá, thể thao, môi trường, doanh nghiệp có sản phẩm KH&CN thuộc một trong các ngành này được hưởng ưu đãi tốt hơn nên các doanh nghiệp thuộc các lĩnh vực nêu trên không cần đăng ký doanh nghiệp KH&CN.

Một số giải pháp đề xuất

Trong thời gian tới, để tạo điều kiện cho các doanh nghiệp KH&CN hình thành và phát triển, một số giải pháp được đề xuất như sau:

Thứ nhất, xây dựng và ban hành một chương trình hỗ trợ phát triển doanh nghiệp KH&CN tại tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu. Chương trình cần hướng đến các nội dung sau: (1) Thiết lập bộ máy điều hành với các thành viên là lãnh đạo UBND tỉnh cùng các sở, ban ngành liên quan để giải quyết kịp thời những khó khăn vướng mắc cho doanh nghiệp KH&CN trong quá trình hình thành và phát triển; (2) Thông tin tuyên truyền các cơ chế, chính sách của Nhà nước về doanh nghiệp KH&CN cho các tổ chức và cá nhân có tiềm năng phát triển; (3) Hỗ trợ các tổ chức KH&CN công lập thực hiện chuyển đổi hoạt động theo cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm, hoặc chuyển đổi thành các doanh nghiệp KH&CN; (4) Thực hiện chuyển quyền sở hữu, quyền sử dụng các kết quả nghiên cứu được hình thành từ ngân sách nhà nước cho các tổ chức, cá nhân, doanh nghiệp có nhu cầu và khả năng phát triển để hình thành các doanh nghiệp KH&CN, theo quy định của Thông tư 15³; (5) Hỗ trợ các cá nhân đoạt giải cao

tại các cuộc thi trong nước và quốc tế về KH&CN thực hiện thương mại hóa công nghệ; (6) Hỗ trợ xây dựng các tiêu chuẩn, quy chuẩn đối với các sản phẩm mới, công nghệ mới; (7) Xây dựng thí điểm vườn ươm công nghệ tại một số trường đại học/viện nghiên cứu ở Bà Rịa - Vũng Tàu.

Thứ hai, kiện toàn tổ chức bộ máy, bố trí nhân sự chuyên trách về phát triển doanh nghiệp KH&CN. Hiện nay, Sở KH&CN tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu chưa có nhân sự chuyên trách về công tác này. Việc quản lý phát triển doanh nghiệp KH&CN tại Sở do Phòng Quản lý KH&CN cơ sở phụ trách, phòng chỉ có 3 người đảm nhiệm nhiều nội dung khá nặng như KH&CN cấp huyện, sở hữu trí tuệ, tổ chức KH&CN. Bộ phận chuyên trách nếu được hình thành trong thời gian tới, ngoài việc đảm nhiệm hỗ trợ phát triển doanh nghiệp KH&CN, còn đảm nhiệm công tác tháo gỡ khó khăn liên quan đến Quỹ phát triển KH&CN của doanh nghiệp.

Thứ ba, tăng cường công tác thông tin tuyên truyền về cơ chế, chính sách phát triển doanh nghiệp KH&CN để giúp các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân có các cơ hội tiếp nhận các ưu đãi, chính sách hỗ trợ của Nhà nước đối với các doanh nghiệp KH&CN.

Việc hình thành và phát triển doanh nghiệp KH&CN là một xu thế và hướng đi tất yếu của quá trình hội nhập và phát triển kinh tế hiện nay. Để phát triển doanh nghiệp KH&CN tại Bà Rịa - Vũng Tàu nói riêng cũng như cả nước nói chung trong thời gian tới, đề nghị Bộ KH&CN có sự chỉ đạo, điều hành tích cực hơn nữa để hoàn thiện cơ chế, chính sách đối với doanh nghiệp KH&CN, kịp thời giải quyết những khó khăn ở tầm vĩ mô cho các doanh nghiệp KH&CN trong quá trình hoạt động. Bên cạnh những chính sách đối với doanh nghiệp KH&CN hiện có, cần thiết phải có cơ chế, chính sách riêng đối với công nghệ/sản phẩm hình thành từ công nghệ mới lần đầu tiên áp dụng tại Việt Nam, tạo hành lang pháp lý thuận lợi cho các doanh nghiệp KH&CN tiến hành giao dịch trên thị trường. Có như vậy mới khuyến khích các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân tham gia thực hiện đổi mới công nghệ, hình thành các doanh nghiệp KH&CN. Đồng thời thu hút các tổ chức, cá nhân, doanh nghiệp nước ngoài cùng phát triển doanh nghiệp KH&CN tại Việt Nam trong thời gian tới. ✍

³ Thông tư số 15/2014/TT-BKHCN ngày 13.6.2014 của Bộ KH&CN quy định trình tự, thủ tục giao quyền sở hữu, quyền sử dụng kết quả nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ sử dụng ngân sách nhà nước.